

Wordt het inderdaad niet eens tijd de financieringsdiscriminatie aan te pakken?

'Instrumentalisme, mag het alstublieft wat minder?' Jansen's roep om minder instrumentalisering en daarmee meer fiscale neutraliteit is een terugkerend thema in zijn werk. Belastingen dienen vooral ter financiering van collectieve voorzieningen. Zij zouden in mindere mate moeten worden ingezet om ons gedrag te beïnvloeden. Slaat u zijn vele publicaties er maar op na. Een greep: 'Het Wetsvoorstel 'Groen beleggen' is te grijs' (1993), 'Nieuwe ronde, laatste kans' (1999) en 'Film-CV, weg ermee!' (2005). En op 15 maart 2012 zijn afscheidsrede. 'Het is uit de hand gelopen'. Jansen's roep om fiscale neutraliteit reikt verder. Niet alleen de belastingsubsidies in het fiscale oppervlaktewater ontgelden het. Ook verstoringende componenten in dieper gelegen fiscale wateren laat hij niet onaangeroerd. Ter illustratie, een citaat uit WFR 2002/1857, een decennium geleden, over de fiscale behandeling van hybride financieringsinstrumenten: *"Het wordt [...] tijd dat de wetgever de discriminatie tussen eigen en vreemd vermogen in de winstfeer principieel gaat aanpakken."* Duikt u ook mee?

Wat is er aan de hand? De Nederlandse winstbelastingheffing verstoort financieringsbeslissingen. Men belast het nominale rendement op het eigen vermogen. Bovenop het hefboomeffect prikkelt deze heffingssysteem belastingplichtigen om investeringen zoveel als mogelijk met vreemd vermogen te financieren. De kosten van vreemdvermogenfinanciering, interest, worden fiscaal in aftrek toegelaten. De kosten van eigenvermogenfinanciering, dividenden, niet. Het systeem stimuleert belastingplichtigen toch vooral te lenen. Dat is goedkoper dan er eigen geld in te steken. Fiscale subsidiëring bij vreemdvermogenfinanciering. Fiscale discriminatie bij eigenvermogenfinanciering. Relatief beschouwd. Dat was vroeger zo en vandaag nog steeds. De (nabije) toekomst brengt hierin, vermoed ik, geen verandering. Alle (her)kwalificaties bij hybride financieringsinstrumenten en wettelijke renteaftrekbepalingen ten spijt. De problematiek speelt zowel bij de fiscale behandeling van het internationaal opererende bedrijfsleven (grondslaguithollingspotentieel) als het – door Jansen veelbesproken – midden- en kleinbedrijf (wisselwerking vennootschaps- en inkomstenbelasting – ab-heffing/tbs-regeling).

We zouden het 'financieringsdiscriminatieprobleem' kunnen aanpakken. Wordt het geen tijd? Er zijn opties. De 'comprehensive business income tax' ('CBIT') bijvoorbeeld. Deze heffingssysteem sluit alle kapitaalkosten bij de betaler van aftrek uit en laat die bij de ontvanger onbelast. Een systeem dat kapitaalkosten 'defiscaliseert' en daarmee de winst voor rente belast. Of denk aan de tegengestelde 'allowance for corporate equity' ('ACE') die juist alle kapitaalkosten in aftrek toelaat. Hier belast men alleen het bovennormale rendement op het geïnvesteerde vermogen. De Studiecommissie Belastingstelsel stelde zoiets al voor. Alternatief is een kasstroomheffing ('cash flow tax') in een van haar 3 varianten. Deze belasting inkomende kasstromen. Uitgaande kasstromen leiden tot belastingteruggaven. Net als bij de BTW, onze meest neutrale belasting. Maar dan op kasstroombasis (i.p.v. factuurstelsel). Variant 1 is de 'real transactions-based cash flow tax' ('R-CFT'). Die belast kasstromen gerelateerd aan goederenleveringen en dienstverrichtingen, financiële transacties (schuldfinanciering) uitgezonderd. Variant 2 is de 'real and financial transactions-based cash flow tax' ('R+F-CFT'). Die belast kasstromen gerelateerd aan goederenleveringen en dienstverrichtingen en die gerelateerd aan financiële transacties. Variant 3 is de 'share transactions-based cash flow tax' ('S-CFT'). Die belast kasstromen gerelateerd aan aandelentransacties. Met die laatste oefent de wetgever al een beetje in het Caribische deel van Nederland: de 'BES-opbrengstbelasting'. Die beweegt wat in de richting van een 'S-CFT'. In grensoverschrijdende situaties zou voor de geografische toerekening van heffingsgrondslag kunnen worden aansluiten bij de locatie waar het inkomen wordt geproduceerd ('oorsprongbeginsel'). Zoals nu ook al gebeurt. Alternatief is aansluiting bij de plaats waar het inkomen wordt geconsumeerd ('bestemmingslandbeginsel'). Zoals bij de BTW het geval is bij de vaststelling van de plaats van levering of dienst.

Deze alternatieve heffingssystemen pakken het financieringsdiscriminatieprobleem, dat zo kenmerkend is voor de huidige Nederlandse winstbelasting, principieel aan. De ene efficiënter dan de ander, maar toch. Misschien ligt de oplossing wel in één van hen besloten. Fiscale realiteit is echter een steeds complexer wordend (her)kwalificatieleerstuk en een opeenstapeling

van samenlopende wettelijke aftrekbeperkingen voor – onwenselijk geachte – rente. De 'onzakelijke leningjurisprudentie' van de Hoge Raad en de (gerecyclede) aftrekbeperking voor overnameholdings als nieuwste loten aan de stam. De 'renteafrekcarrousel' draait volop. Jansen schreef een decennium geleden al dat de wetgever de uiterste grenzen nadert. Dit is niet veranderd. De oplossing ligt niet in de huidige heffingssystematiek. Die creëert het probleem. Laten we de renteafrekcarrousel verlaten en alternatieve heffingssystemen onderzoeken. Het zou een stap voorwaarts kunnen betekenen in de zoektocht naar fiscale financieringsneutraliteit in de winstsfeer. Een verbetering in de heffingssystematiek van zowel het internationale bedrijfsleven (dispariteiten even buiten beschouwing latend) als het midden- en kleinbedrijf. Laten we die sprong in het diepe wagen.

Geachte heer Jansen, beste Sjaak. Heel veel geluk en succes bij de Raad van State. Het beste.

Hartelijke groet,

Maarten de Wilde